

Kan je boeren van dienst zijn met meteorologie?

KEES STIGTER

column

Mijn nieuwe “Roving Seminar” (van vier tot vijf dagen), met de titel “Reaching farmers in a changing climate”, had zijn première aan de Universitas Indonesia, Depok, Februari 2011. In dit zelfde seminar in Bloemfontein, Zuid Afrika, eind maart, besprak een deelnemer een “organogram” dat aangaf hoe verschillende Zuid-Afrikaanse organisaties en belanghebbenden geacht worden te functioneren op drie maatschappelijke niveaus. Op het laagste niveau, dat van lokaal bestuur, leek het allemaal nogal onsamenhangend. Maar dat is wel waar ook boeren en de landbouwvoorlichting opereren, zowel als het onderwijs dat wij voorstaan.

Ons gehoor, voor een groot deel werkzaam op nationaal regeringsniveau, bovenin dat “organogram”, of op provinciaal niveau, in het midden, redeneerde dat zij eerst hun deel van het huis op orde wilden hebben alvorens het lagere niveau beter te regelen. Ik vond dat als je een huis bouwt, je niet met het dak of de eerste verdieping begint, maar beneden. Als de fundering niet goed is gelegd, hoe kun je dan een goed, laat staan beter, huis bouwen in zijn geheel? We kwamen er niet uit met elkaar.

Dat weekend, na het seminar, las ik in het Zuid-Afrikaanse weekblad “Mail and Guardian” (1-7 april, pp 37-38) over een rapport waarvoor onderzoek was gedaan door het “Institute for Democracy in Africa (Idasa)”, vooral op het platteland van Zuid-Afrika. Dat onderzoek toonde aan dat “burgers zich bewust waren van de slechte communicatie, gebrek aan “transparancy”, de toegenomen corruptie en het gegroeide nepotisme in het lokale bestuur; ze zien heel goed dat deze factoren een negatieve invloed hebben op verlening van diensten van hoge kwaliteit”.

Nu beklemtoon ik in mijn Roving Seminars altijd dat landbouwmeteorologische dienstverlening alleen behoorlijk tot stand kan komen wanneer er ook enigermate andere basisdiensten beschikbaar zijn. Alleen als er sprake is van een “klimaat van dienstverlening” heb je kans dat er ook landbouwvoorlichting is, die o.a. landbouwmeteorologische diensten verstrekt, daarbij gesteund door instellingen die geacht worden zulke producten te leveren: nationale weerdiensten en andere diensten voor de omgeving, universiteiten, onderzoeksinstituten. Ik ben daarom bang dat onder de huidige omstandigheden, zelfs in het relatief rijke Zuid Afrika, het bovengenoemde wanbestuur van plattelandsgemeenschappen maakt dat zulke diensten niet tot stand komen in een mate en met een kwaliteit die de moeite van het vermelden waard zijn.

Betekent dit dat er ook geen hoop is? Aan de negatieve kant staan mijn ervaringen in Indonesië, dat voor een deel het zelfde beeld laat zien als Zuid Afrika. Hoewel er in Indonesië meer en betere kerndiensten op het gebied van water, brandstof en elektriciteit zijn, gaat er ook daar in rurale gebieden veel te weinig om op het gebied van werkgelegenheid, infrastructuur, onderwijs en gezondheid. Landbouwmeteorologische diensten bestaan eigenlijk niet.

Aan de positieve kant zijn er mijn ervaringen in China en India, waar we werkelijk goede dingen zien gebeuren. Voor zulke enorme landen is de schaal waarop dit plaats vindt nog volkomen onvoldoende, maar sommige ambtenaren bij de instellingen die zulke landbouwmeteorologische diensten moeten verstrekken hebben laten zien dat het kan en hoe het kan. Die moeten nu een veel grotere rol gaan vervullen bij de landbouwvoorlichting. Ik ben mij ervan bewust dat ook in deze landen boeren op grote schaal slecht behandeld worden of corrupt aan hun lot worden overgelaten, maar in de instituten waarmee ik het genoegen had te werken, zijn er sporen van hoop die de kans moeten krijgen om verder te groeien.

Van de landen waarin ik niet aan landbouwmeteorologische dienstverlening heb gewerkt maar (behalve Mali) wel in verband met werk bezocht heb, zijn er in Cuba, Israel, Ethiopië en Mali plaatsen waar met succes zulke diensten werden ontwikkeld. Eliza Griswold stelt in “The tenth parallel” (Farrar, Straus and Giroux, New York, 2010): “Governments here are alien structures that offer their people almost nothing in the way of services or political rights”. Maar het is kennelijk zo dat soms bepaalde dienstverlening er eerder is dan politieke rechten. De gemeenschap kan, als ze de kans krijgt, mensen beïnvloeden om zich ook op hun werkplek sociaal te gedragen. Het omgekeerde doet zich helaas ook voor: asociaal gedrag “in functie”, dat schadelijk is voor de gemeenschap.

We kunnen dus concluderen dat je boeren wel degelijk met meteorologie van dienst kan zijn, ook in ontwikkelingslanden. Maar waar dat het geval is werken individuen in een daarvoor gemaakte of geschikt geachte beleidsruimte, die het mogelijk maakt dienstverlening te scheppen, te ondersteunen en in het beste geval ook te institutionaliseren. Zulke mensen kunnen niet te ver voor de muziek uit lopen, maar persoonlijk initiatief en overtuigingskracht zijn, met organiserend vermogen, de ingrediënten die bepalend zijn voor succes.